

γείνη τῶν ἄθλων καὶ τῆς δόξης του ὁ θεὸς καὶ ἀνυπέρβλητος Ὁμηρος; Στενάζει ὁ ἥρωας, καὶ εἰς δάκρυ ποντίζεται τὸ εὐγλωττον ὄμμα. Θὰ ἀποθάνῃ! Δὲν φοβεῖται τὸν θάνατον! Ἀλλὰ τίς θὰ διαιωνίσῃ τὴν μνήμην του; Καὶ ἡ ἀρετὴ σου λοιπὸν, ἥρωας, καὶ αἱ νίκαι σου, καὶ τὸ ἔξοχον ἔργον σου, τὸ μέγα καὶ ὕψιστον, δὲν εἶναι λοιπὸν ἱκανὰ νὰ σώσωσιν ἀπὸ τῆς ἰσοπεδούσης λήθης τὸ ὄνομα σου; Ὁμηρον ἤθελες, Ὁμηρον ἡ ψυχὴ σου ἐπεζήτησε! Ἀλλ' οὔτε Ἐκείνος, οὔτε Σὺ εἶναι δυνατόν νὰ ἐμφανισθῇτε δις εἰς τὸν κόσμον . . .

Ἀφρίζει αἱματοβαφὲς τὸ ρεῦμα τοῦ Γρανικοῦ. Κυλῖαι πτώματα Ἀσιανῶν, καὶ ἐπὶ τῶν ὀχθῶν αὐτοῦ, ὡς ἐπὶ ὀχθῶν Σαλαμῖνος ἀθανάτου, κατάκεινται, αἱματος ἀνάπλεαι, τῶν ἡττημένων αἱ ἀσπίδες. Τὰς ἀθροίζει, ἰδίᾳ χειρὶ, ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ ὡς φόρον θαυμασμοῦ καὶ τιμῆς ἐκπέμπει αὐτὰς εἰς τὰς δαιμονίας Ἀθήνας. Φωνεῖ, μουσόβλητος οἶνει, ὁ ἀρητίφιλος ἥρωας: Τὸν ἐπαινόν σας ζητῶ, Ἀθηναῖοι. Τὰ πάντα θὰ ὑποστῶ, τὰ πάντα θὰ ὑπομείνω, ἀρκεῖ μόνον τὸν ἐπαινον σας νὰ ἀποσπάσω, ὦ Ἀθηναῖοι! Ἀθάνατος πόλις! Καθημαγμένη εἶχες πέσει τοῦ ὑπερηφάνου τέκνου σου ἡ εὐγλωττος φωνὴ εἶχε σβεσθῇ, ἀλλ' ἡ Δόξα σου ἴστατο, καὶ ὀρθία θὰ ἴσταται ἔσασι. Καὶ πρὸς σέ, στρέφων βλέμμα καὶ διάνοιαν ὁ παράτολμος πολεμιστής, ζητεῖ καὶ ἓνα μόνον ἐγκωμιαστικὸν λόγον σου, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ ὅπως καταστῇ αἷτιος τῆς εὐφημίας σου εἰς πάντα ὁ Ἀλέξανδρος θὰ ὑποβληθῇ. Ὁ ἥρωας, ὁ τὴν Δόξαν δεσμεύσας, μίαν ἔχει δόξαν: Νὰ προκαλέσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τῶν Ἀθηναίων τὸν ἐπαινον! Ἀθάνατος πόλις! Πόσον εἶναι χαρακτηριστικὸν τοιοῦτον ἐγκώμιον ἀπὸ τοιοῦτου χείλους ἐκπορευθέν!

Συντρίβει τὸν Κοδομάνον εἰς τὴν Ἰσόν, καί, νικητὴς δεδοξασμένος, κλειῖται πλειότερον διὰ τῆς γενναιοψυχίας αὐτοῦ πρὸς τὴν περικαλλῇ τοῦ Δαρείου οἰκογένειαν. Εἰς τὰ Ἀρβηλα καὶ Γαυγάμηλα ὑποτάσσει σύμπασαν τὴν Ἀσίαν. Στρατεύει πρὸς τὴν Ἰνδικήν, καὶ νικητὴς ἐπανέρχεται εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ὅπως ἀναρτήσῃ τὸ ξίφος, καὶ μετὰ τῆς δάφνης τῆς νίκης, συμπλέξῃ, εἰς τὴν μεγαλοφυᾶ κεφαλὴν του, τῆς ἐλαίας τὸν κλάδον. Ἦδη ἐπῆξεν εὖνομον καὶ πιστὸν τὸ ἀτελεύτητον κράτος του. Μὲ τὴν μίαν χεῖρα ἐπὶ τῆς Βαβυλῶνος, καὶ μὲ τὴν ἄλλην εἰς τὰς Ἀθήνας συνάπτει, ὁ ἥρωας, τὰς Ἡπείρους, καὶ σκορπίζει εἰς τὴν γῆν τῆς Ἀσίας τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ τὸν γόνιμον καὶ ἀφθαρτον σπórον. Προμηθεὺς ὑπαρκτός, περιάγει τὴν δᾶδα τῆς γνώσεως, σκεδάζων πανταχοῦ τῆς ἀμαθείας τὰ σκότη. Δὲν ἀνατρέπει θεμελιοῖ. Εὐλογεῖται παρ' ἐκείνων οὐς ὑπέταξε, καὶ θεοποιεῖται παρ' ἐκείνων, οἵτινες, ὑπερηφάνως ἀναμνησκονται, ὅτι εἰς τὰς φλέβας αὐτῶν ῥέει τῶν Μαραθωνομάχων καὶ τῶν Σαλαμινομάχων τὸ αἷμα. Δὲν εἶναι δεσπότης· εἶναι Ἐλευθερίας ἀπόστολος. Δὲν χαλκεύει δεσμά· συντρίβει τὰ ὑπάρχοντα, καὶ διὰ τοῦ Ἑλλη-

νικοῦ πνεύματος ἐργάζεται νὰ λύσῃ τὰ ἡθικὰ τῆς διανοίας καὶ τῆς συνειδήσεως. Εἰς μυρίας γλώσσας, καὶ εἰς μυρίους θεούς, λαοὶ μυριοὶ δέονται σιωπηλῶς ὑπὲρ Αὐτοῦ. Τίς ἀνὴρ, τίς βασιλεὺς, τίς δορυκτῆτωρ ἢ κατακτητὴς ἐδέχθη ποτὲ τοιοῦτον σιωπηλὸν καὶ ἀθόρυβον λατρείας καὶ ἀφοσιώσεως λίβανον, παρ' ἐκείνων οὐς ὑπέταξεν, ὅπως ὁ Ἀλέξανδρος; Ἡ ζωὴ του ἀποτελεῖ τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ἐλπίδα τῶν ἀπείρων λαῶν του. Ἰδοὺ ὁ λαμπρότερος ἀδάμας, ὁ καταυγάζων τὸ μοναδικὸν καὶ ἐξαίσιον στέμμά του. Ὁ θάνατός του εἶναι τῶν ἐλπίδων τῶν λαῶν του ὁ θάνατος, καὶ λογίζεται ὡς ἡ φρικτὴ ἐκδήλωσις τῆς ὀργῆς τῶν θεῶν κατὰ τῶν φυλῶν καὶ τῶν γενῶν ἅτινα κυβερνᾷ. Εἰς ἀπείρους γλώσσας καὶ διαλέκτους πλέκεται τὸ ἐγκώμιον Αὐτοῦ, καὶ εἰς ποικίλους φθόγγους ἀνέρχεται εἰς τοὺς ναοὺς ἡ εὐχὴ νὰ ζήσῃ, νὰ ζήσῃ ὁ λατρευτὸς ἥρωας, ὁ φιλόσοφος ἡγεμὼν. Ἀλλ' οἱ θεοὶ εἶναι ζηλότυποι, καὶ ἡ Μοῖρα διήνοιξε τὴν φαλλίδα. Μετὰ μικρὸν ἀποκόπτει τῆς ζωῆς του τὸ νῆμα. Εἰς τὴν στενὴν κλίνην, τὴν κατακλείσασαν τὸ ἐγκλείσαν τηλικαύτην διάνοιαν σῶμα, ἀγωνιᾷ ὁ ἥρωας. Τίς οἶδε; Ἰσως κοινόν τι φάρμακον τῆς σήμερον, ὀλίγαι δόσεις κινίνης θὰ ἔσωζον τὴν πολύτιμον ὑπαρξίν του. Τὸν τήκει ὁ πυρετός· ζοφοῦται ὁ λαμπρὸς καὶ διαυγέστατος ὀφθαλμὸς του, τὸ σφρίγος τῆς ζωῆς διαδέχεται τοῦ θανάτου ἡ πελιδνότης, καὶ ἡδὴ αὐτοῦ ἡ ὀστεώδης χεὶρ στενότερον σφίγγει τὸν λαίμῳ του. Ἰδε ὁ ἄνθρωπος! Ἰδε τοῦ κόσμου ἡ δόξα, καὶ τὸ ἐκπληκτικόν, τὸ εὐρύ, τὸ ἀνυπολόγιστον μεγαλεῖον! Ἐπιθανάτιος πυκνὸς καὶ βραγχνὸς βόγγος, τοῦ τέλους θλιβερός μνηστής, ἀναπάλλει βιαίως τὸ στήθος του. Λαοὶ γονυπετήσατε! Ἐκπνέει ὁ ἥρωας, θνήσκει ὁ ἐκπολιτιστής, μηδενίζεται ὁ Μέγας. Τὰ ἔθνη ὀλολύζουσιν. Ἦχε δεινῶς ἐκ τῶν λυγμῶν φιλτάτων συμπολεμιστῶν ὁ νεκρικὸς θάλαμος, καὶ ἀφανής, θρηνοῦσα τὸ πρωτότοκον καὶ προσφιλὲς τέκνον, καλύπτει διὰ τῶν πτερύγων τὸ πρόσωπόν της ἡ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του ἐγρηγοροῦσα Νίκη.

Ὁ ἥρωας ἐκλείσει τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ ἡ Φήμη, στενάζουσα, ἀναλαμβάνει τὴν σάλπιγγα αὐτῆς. Οἱμοὶ ὁποῖον σάλπισμα θὰ σαλπίσῃ Ἐμπληκτὸς ἡ ἀνθρωπότης ἀπιστεῖ εἰς τὴν στεντόρειον ἀπήχησιν, καὶ ὁ δῖος αἰθὴρ, βληθεὶς ἐκ τοῦ ἤχου, ἀντιλαλεῖ ὑπὲρ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν: Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέθανε! Ὁ ἀήττητος ἡττήθη . . . ἀλλ' ὑπὸ τοῦ θανάτου. Ἀντὶ σαββάνου καλύπτει Αὐτὸν μὲ τὰς πτέρυγας τῆς ἡ Δόξας· ἀποθέτει ἐπὶ τοῦ μεγαλοφυοῦς μετώπου Του περιαλγὲς μητρικὸν φίλημα, φαίνεται μὲ τὸ δάκρυ τῆς τὴν νεκρὰν κεφαλὴν του, καὶ ἴσταται ἀλγεινῶς θεωροῦσα τὸν πολυφίλητον υἱόν Σεμνυνομένη ἡ Κλειὼ ἀναλαμβάνει τὴν γραφίδά της, καί, δικαία καὶ εὐλαβής, παραδίδει εἰς εὐκλεσεστάτην Ἀθανασίαν τὴν ἐξαισίαν μορφήν καὶ τὴν μνήμην τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Ἐξ Ἀθηνῶν.)

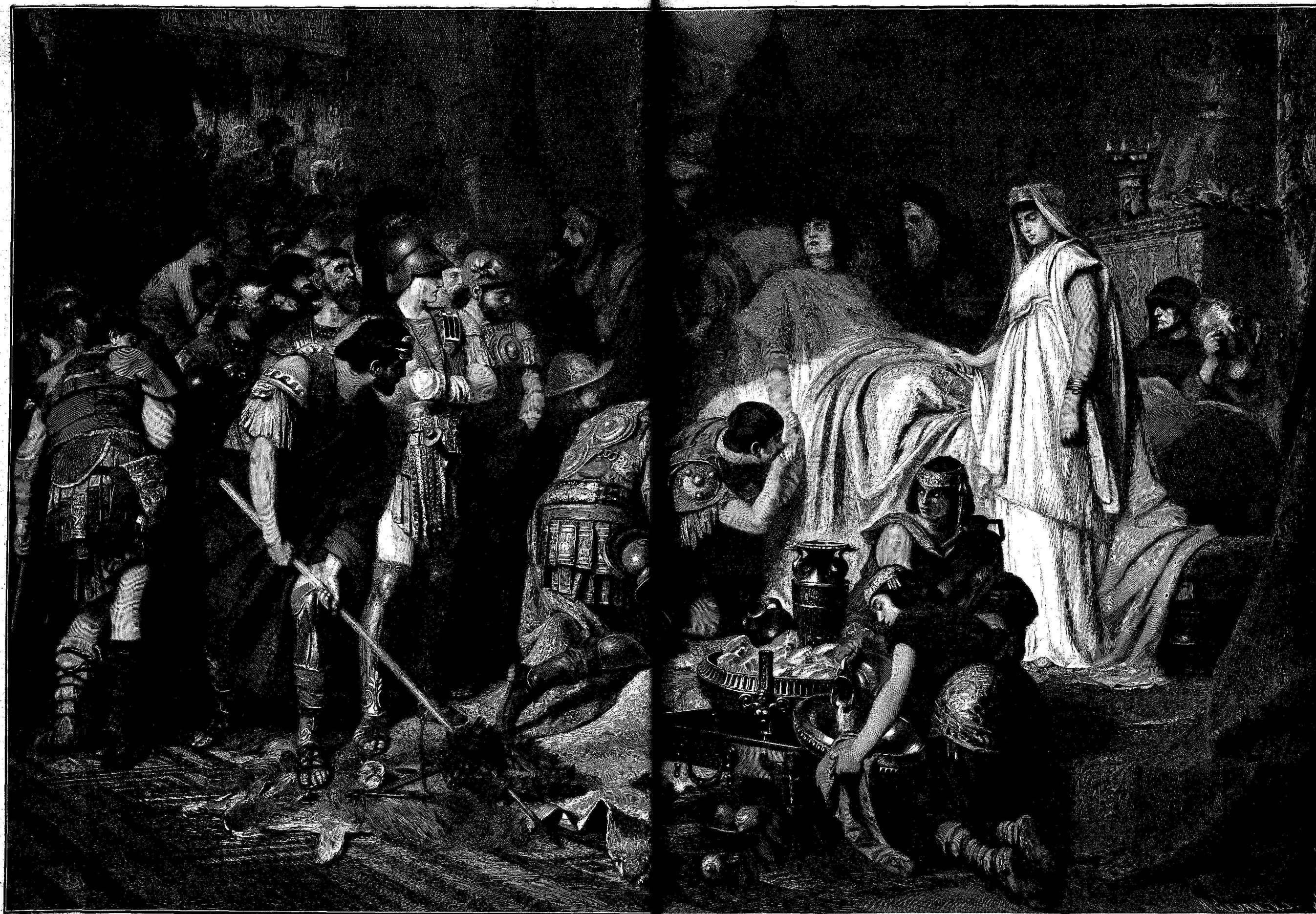
ΤΟ ΦΑΣΜΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ.

(Ἐκ τῶν „Ἀθηναϊκῶν Νυκτῶν“ τοῦ Σπυρ. Παγανέλη.)

Ἦτο ἡ στιγμή μεταξὺ βαθείας νυκτός, καὶ τῆς πρώτης, ἀδιοράτως πως αὐγαζούσης, Ἡοῦς. Ὁριζίων τὰ ἄστρα εἰς τὸ στερέωμα· τὰ φῶτα εἶχον σβεσθῇ εἰς τὴν γῆν. Ὁρα μεταβατικὴ ἦτο ἐκεῖνη, μεγαλοπρεπής, ἐπίσημος, σοβαρὰ ὥρα, καθ' ἣν ἄρχεται συστέλλουσα τὸν μανδύαν αὐτῆς ἡ Νύξ, καὶ διαστέλλουσα τὴν φωτεινὴν αὐτῆς χλαῖναν ἡ κρο-

κόσπελος Αὐγῇ. Μυστήρια ἐκράτουν εἰς τὴν οὐρανόν, μυστήρια ἐξετυλίσσοντο ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐσίγησε πᾶς φθόγγος· ἀδιατάρακτος ἐπῆλθε σιωπὴ καὶ ἀπόλυτος ἐκράτησεν εὐλάβεια.

Πομπὴ ἀπροσδόκητος ᾤθη τότε εἰς τὰ ὕψη τῆς Πνυκός. Θούριοι, πολεμικῶν σαλπίγγων ἤχοι ἠκούσθησαν, καὶ φωναὶ ποικίλων λαῶν, καὶ φθόγγοι παντοδαπῶν διαλέκτων,

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ.

Εἰκὼν κατὰ τὸν C. v. Piloty.

καὶ νίκης παιᾶνες, καὶ ἥττης στεναγμοί, καὶ φρικτὸς βαρύγδουπος βρόμος, ὡς εἰ παμμέγιστος ἡπειρος σεισθεῖσα συνεντρίβη καταπεσοῦσα, καὶ εἶτα πναρμόνιος ὕμνος, εἰς ἑλληνικὴν ψαλλόμενος φωνήν, καὶ ἐγκωμιάζων σοφίαν ἑλληνικὴν καὶ ἔγερσιν μεγαλοπρεπῆ, παγκάλου καὶ εὐρυτάτου πνευματικοῦ καὶ ὕλικοῦ οἰκοδομήματος. Τὸ γήϊνον ἐκεῖνο Πάνθεον, τῶν Ἀθηναίων ὁ Δῆμος, ἐστράφη πρὸς τὸν δεινὸν βρόντον, τὸν συνταράσσοντα ἀενάως τὸ ἔδαφος καὶ ἀδιαλείπτως ἠχοῦντα εἰς τὸ κενόν. Τέτριπτον ἄρμα θριάμβου ἐπεφάνη χωροῦν ἀκαθέκτως. Ἀνέστειλεν ὁμις τῶν ἱππῶν τὴν ὀρητικὴν φορὰν, ἅμα ἐνατενίσας τοὺς Ἀθηναίους, ὁ ἄγων τὸν θριάμβον, καὶ τὸ ἱπτάμενον ἄρμα, μόλις σαλευόμενον ἤδη, ἐπιφάσει κούφως τῆς δεδοξασμένης Πνυκὸς τὸ ἱερὸν ἔδαφος. Τὸ ἄρμα ἔστη, καὶ μετ' αὐτοῦ τοῦ ἀκολουθοῦντος ἀπειραριθμοῦ, καὶ πολυγλώττου, καὶ πολυεθνοῦς πλήθους ὁ ἀτελεύτητος ἐσμός. Νίκη, γιγαντιαίας ἐκτείνουσα πτέρυγας, ἠγείται τῆς μεγάλης καὶ πολεμικῆς πομπῆς. Ὅπισθεν τοῦ ὑπερφήφανοι ἄρματος, ἀλύτως δεδεμένος, ἀκολουθεῖ ἱκέτης, ὁ Θρίαμβος, πειδήνιον ἔχων τὸ ἦθος, καὶ ἐμπλήκτως προσβλέπων τὸν ἥρωα, ὅστις, ἑλληνικὴν φέρων πανοπλίαν, Νίκης καὶ Πολιτισμοῦ κρατῶν σύμβολα, ξίφος αἱματόφυρτον μετὰ κλάδου ἐλαίας συμπλεχθέν, ἵσταται ἀκτινοβόλος, ὡς θεὸς Ὀλύμπιος σελαγίζων ἐπὶ τοῦ ὕψους. Να ἦτο ὁ Ἄρης;... Να ἦτο ὁ Ἀπόλλων; Τὸ πρῶτον τότε εἰς τὴν Πνύκα, ἐνώπιον τῶν Ἀθηναίων, δὲν ἐμφανίζεται ὡς νικητής. Εὐγενὴ καὶ ὑπερφήφανον ἔχει ὁ ἥρωας τὴν μορφήν. Εἶναι λευκός, ἠδέως ἐρυθρὸς τὸ πρόσωπον, κλίνων ἡσύχως πρὸς τὸν εὐώνυμον ὄμιον τὸν αὐχένα. Ὑγροὺς ἔχει τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ, κεραυνοφόρος, κρατεῖ εἰς τὴν χεῖρα τὸν σμερδαλέον ἄγγελον τῶν φλεγόμενων νεφῶν. Ἡ χάρις καὶ ἡ βῶμη ἐπανθεῖ εἰς τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο καὶ εἰς τὸ σῶμα. Πολέμων ἀστραπαὶ καὶ λάμψεις μαχῶν ἐξακοντίζονται ἀπὸ τοῦ ἐπιβλητικοῦ αὐτοῦ βλέμματος, καὶ ἡδιστον ἀποπνέει ἡ σὰρξ αὐτοῦ, τὸ στόμα, ἡ χρώς. Βεβαίως εἶναι θεός! Θεός, ἀμβροσίας ἄρωμα διαχέων πέριξ αὐτοῦ. Νεύει, καὶ τὰς πτέρυγας ταπεινοῦσα προσπίπτει ἡ Νίκη, καὶ δονεῖται τῆς Ἀσίας τὸ ἔδαφος, καὶ σαλεύεται τῆς Εὐρώπης ἡ γῆ. Ἀνατείνει τὴν χεῖρα, καὶ ἔντρομος πτήσσει ὁ δέσμιος Θρίαμβος, ἀκολουθῶν εὐπειθῶς τὴν μυστηριώδη καὶ μεγάλην πομπήν. Ἐνατενίζει ὁ ἥρωας εἰς τὸ κενὸν καὶ τρέμουν οἱ λαοί, καὶ φωνὴν εὐγνώμονος εὐφημίας βάλλουσιν εἶτα, καὶ πάλλονται τὰ ἑδάφη, καὶ ἀνατρέπονται θρόνοι, καὶ δεσμῶται προσάγονται βασιλεῖς, καὶ συγκυκλῶνται ἀπέραντοι πόλεις, καὶ ἀντηχοῦσι φρικταὶ καὶ ἀνδροὶ ἔρημοι, καὶ Κράτη θεμελιούνται, καὶ κτίζονται νέαι πόλεις, καὶ μετὰ τὴν ἐκπληκτικὴν ἀνθρωπότητα ἐκπληκτοὶ ἀτενίζουσιν ἐπίσης ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου οἱ θεοὶ καὶ τὰ μαντεῖα, τῶν θεῶν ἡ γλῶσσα ἐπὶ τῆς γῆς, Θεοῦ υἱὸν ἀήττητον ἐξαγγέλλουσι τὸν ἥρωα, καὶ ἄφωνος ἵσταται ἐξεστηκώς πρὸ αὐτοῦ ὁ κόσμος, ἐνῶ αὐτὸς περίλυπος στενάζει, διότι εἶναι στενὴ ἡ γῆ, καὶ ὁ κόσμος πεπερασμένον στάδιον πρὸ τῆς ὀρμῆς τοῦ μεγαλοφυοῦς πνεύματός του, καὶ τοῦ πόθου τῆς μεγάλης καρδίας του, ὅπου

οὐδὲν, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτὸς ἐκτὸς τῆς ἐλπίδος!... Ψυχρῶς ἐνητένισε πρὸς τὴν πομπὴν τῶν Ἀθηναίων ὁ Δῆμος. Ποία δόξα, ποῖον μεγαλεῖον, ποία ἀκμὴ ἠδύνατο νὰ ἐπηρεάσῃ ἄνδρας τοιοῦτους!

Ἐν σπουδῇ, ἅμα θεωρήσας τοὺς Ἀθηναίους, κατήλθεν ἀπὸ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος; ὁ ἡμίθεος ἢ ὁ θεός. Προῦχώρησε μικρὸν, καὶ ἀφελὼν τὸ στέμμα ἔκυψε βαθέως τὴν κεφαλὴν του. Αὐτὸς ὁ οὐδὲν πτοηθεῖς, ὁ οὐδέποτε θαυμάσας, ἐπτοήθη ἐκ σεβασμοῦ, καὶ ἐθαύμασεν ἐκ τιμῆς. „Εὐγνωμονῶ“ εἶπεν „εἰς τοὺς θεοὺς, διότι ἐγεννήθη Ἑλλήν. Ὑπερφήφανος ἀναμνησκομαι ὅτι Ἡρακλείδης εἰμι καὶ Αἰακιδῶν αἵμα ῥέει, ἐκ μητρὸς, εἰς τὰς φλέβας μου. Καὶ ποία δόξα ὑπερτέρα τῆς δόξης νὰ καλητῆται τις συμπολίτης καὶ ἀπόγονος τοιούτων ἀνδρῶν“, εἶπε συναρπαζόμενος ὁ ἥρωας καὶ ἀτενίζων τὸν Δῆμον καὶ τοὺς ἡγήτορας αὐτοῦ! „Πεδία καὶ ἀκταὶ τῆς Ἀττικῆς, ἱερὰ πόλεις τῶν Ἀθηναίων, Ἑλλάς, τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων σεμνὴ πατρίς, ἀπὸ τῆς ἀγαμνήσεως καὶ τοῦ παραδείγματός σας ὁδηγούμενος, σὰς ἐξεδίκησα, μετὰ τὰς νίκας καὶ τὰ τρόπαιά σας, εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀσίας, ἠγέτης τῶν Ἑλλήνων, συντρίψας διὰ τῶν Ἑλλήνων τὰς γηραιὰς τῶν Περσῶν καὶ τῆς Ἀσίας δυναστείας.“ — „Ὁ Ἀλέξανδρος! ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος!“ ἠκούσθησαν τότε ἀπὸ τοῦ πλήθους ἀθροαὶ φωναί. Ἀλλ' αὐτός, — „Τίς τολμᾷ νὰ λεχθῇ μέγας;“ εἶπεν ὀργίλως, „τίς τολμᾷ νὰ λεχθῇ μέγας ἐνώπιον τῶν Ἀθηναίων; Ἄν ἔσχον τι μέγα κατὰ τὸν βίον μου, ἂν ἔχω τι μέγα τὴν ὥραν ταύτην, εἶναι ἡ συνείδησις τῆς τιμῆς καὶ τοῦ θαυμασμοῦ, ὃν αἰσθάνομαι καὶ ὁμολογῶ πρὸς σᾶς, ἔσχοι καὶ ἀθάνατοι ἄνδρες τῆς εὐκλειοῦς καὶ ἀθανάτου πόλεως τῶν Ἀθηναίων. Δέξασθε με τέκνον σας. Πάσης τῆς ἐμῆς δόξης μεῖζων δόξα ἔσεται ἡ ἐνώπιον ὑμῶν ἐπικύρωσις τοῦ ψηφίσματος καὶ τῆς κηρυξάσης με ἐν τῷ Ἰσθμῷ ἡγέτην τῶν Ἑλλήνων ἐκδικητὴν τῆς ὕβρεως κατὰ τῶν Ἀσιανῶν. Τῆς νίκης τὰ ἀκροθίνια, τὰς περσικὰς ἀσπίδας, ἃς συνήγαγον παρὰ τὸν Γρανικόν, εὐγνώμων ἐπεμψα εἰς τὰς Ἀθήνας, ὀλωνὸν ἄριστον ὑπὲρ ἐμοῦ ἀποδεχόμενος τῆς πόλεως τὴν εὐνοίαν καὶ τὸ ἐγκώμιον. Τῆς ἐμῆς θερμῆς εὐχῆς εὐμενῶς ἀκούσατε, θεοί! Δότε εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς Ἑλλήνας νὰ περαιώσωσι τὸ ἔργον, ὅπερ, ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος ὁδηγούμενος ἤρχισα ἐγώ, ἀλλὰ δὲν ἐπεράτωσα. Ἀντάξιον λαοῦ τοιοῦτου ἔσεται τὸ ἔργον. Καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιποίησιν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ ἐμπνεύσεως, ἃς χωρήσῃ εὐγνωμονοῦσα ἡ ἀνθρωπότης εἰς τὸν εὐγενὴ καὶ μεγαλεπήβολον δρόμον, ὃν ἐχάραξε τῶν θεῶν ἡ μεγασθενὴς χεῖρ.“

Εἶπε! Δεινὸν ἤχησε, συνταραχθεῖσα ἐκ τῶν παντοίων φωνῶν τῶν ποικίλων λαῶν καὶ ἐθνῶν τῆς ἱερᾶς Πνυκὸς ἡ ἀτμοσφαῖρα! Ἄνευ στέμματος, κλίνων τὴν μεγαλοφυᾶ κεφαλὴν χαιρετίζει συγκινημένος τοὺς Ἀθηναίους ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ λύεται εἰς ἀτμοὺς ἡ μεγάλη ἐκεῖνη πομπή, καὶ ἡ σιωπὴ, βαθεῖα καὶ σοβαρά, ἀπλοῦται πάλιν ἐπὶ τοῦ ὕψους τοῦ παναθηναϊκοῦ βήματος.

Π Α Σ Χ Α.

Τὸ ἐβραϊκὸν πάσχα ἦτο τύπος καὶ εἰκὼν τοῦ χριστιανικοῦ, διὰ τοῦτο οὐδῶλος παράδοξον, ὅτι πρωϊαίτατα εἰσῆλθον εἰς τὰς ἀπανταχοῦ ἐκκλησίας. Ὡς τὸ ἐβρ. πάσχα ἐωρτάζετο εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ λαοῦ ἐκ τῆς

δουλείας τῶν Αἰγυπτίων, μάλιστα κατὰ τὸν χρόνον τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν ἀποστόλων, οὕτω καὶ τὸ χριστιανικὸν εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀπαλλαγῆς ἐκ τῆς δουλείας, τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. Ἵνα δὲ ὑποδηλώσωσι τὴν νέαν ταύτην